Адміністративне право і процес

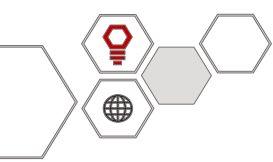
УДК 342.9:351

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.19048929>**Адміністративно-правові механізми забезпечення публічних інтересів у системі державного управління**

Нахшунян Антон Тігранович,
аспірант ЗВО «Львівський університет бізнесу та права», Україна,
<https://orcid.org/0009-0006-8283-7091>

Прийнято: 11.12.2025 | Опубліковано: 30.12.2025

Анотація. У статті здійснено комплексний аналіз адміністративно-правових механізмів забезпечення публічних інтересів у системі державного управління України. Розкрито доктринальні підходи до визначення категорії «публічний інтерес» як правового феномену, що відмежовується від державного та приватного інтересів, та простежено еволюцію цієї категорії у вітчизняній і європейській правовій думці. Досліджено структуру адміністративно-правового механізму, що охоплює нормативний, інституційний, процедурний, інструментальний та гарантійний компоненти, і обґрунтовано необхідність їхньої координації для ефективного функціонування системи. Проаналізовано основні адміністративні інструменти реалізації публічних інтересів: дозвольно-ліцензійний, контрольно-наглядовий механізми, механізм надання адміністративних послуг, адміністративний примус та стратегічне планування. Окрему увагу приділено проблемі балансування публічних і приватних інтересів крізь призму доктрини пропорційності та європейських стандартів, зокрема практики Європейського суду з прав людини та зарубіжного досвіду

(Німеччина, Франція, Великобританія). Визначено роль цифровізації державних послуг, зокрема платформи Дія, децентралізації та євроінтеграційних процесів у трансформації механізмів забезпечення публічного інтересу. Досліджено вплив Закону України «Про адміністративну процедуру» на формалізацію пошуку балансу між публічним і приватним інтересами. Встановлено виклики, пов'язані з обмеженням прав людини в умовах воєнного стану, та обґрунтовано необхідність збереження принципу пропорційності у перехідний період. Обґрунтовано, що оптимальна модель адміністративно-правового забезпечення публічних інтересів повинна базуватися на принципах системності, верховенства права, підзвітності та пропорційності, із інституціоналізацією регуляторного аналізу впливу та зміцненням незалежності контрольних органів.

Ключові слова: публічний інтерес, адміністративно-правовий механізм, державне управління, пропорційність, адміністративні послуги, цифровізація, дерегуляція, євроінтеграція, адміністративний розсуд, верховенство права.

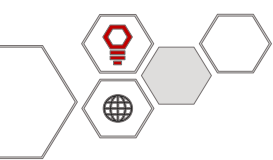
Administrative and Legal Mechanisms for Ensuring Public Interests in the System of Public Administration

Anton Nakhshunian,

Postgraduate Student, Lviv University of Business and Law, Ukraine,

<https://orcid.org/0009-0006-8283-7091>

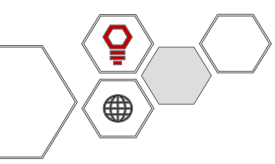
Abstract. The article provides a comprehensive analysis of administrative-legal mechanisms for ensuring public interests within the system of public administration in Ukraine. Doctrinal approaches to defining the category of "public interest" as a legal phenomenon, distinct from state and private interests, are examined, and the evolution of this category in Ukrainian and European legal

thought is traced. The structure of the administrative-legal mechanism is explored, encompassing normative, institutional, procedural, instrumental, and guarantee components, and the necessity of their coordination for the effective functioning of the system is substantiated. The main administrative instruments for realizing public interests are analyzed: permitting and licensing, control and supervision mechanisms, the mechanism of administrative service delivery, administrative coercion, and strategic planning. Particular attention is paid to the problem of balancing public and private interests through the lens of the proportionality doctrine and European standards, including the case law of the European Court of Human Rights and foreign experience (Germany, France, Great Britain). The role of digitalization of public services, in particular the Diia platform, decentralization, and European integration processes in transforming public interest mechanisms is identified. The impact of the Law of Ukraine "On Administrative Procedure" on formalizing the search for balance between public and private interests is examined. Challenges related to the restriction of human rights under martial law conditions are established, and the necessity of preserving the principle of proportionality during the transitional period is substantiated. It is concluded that the optimal model of administrative-legal protection of public interests should be based on the principles of systematicity, the rule of law, accountability, and proportionality, with the institutionalization of regulatory impact analysis and strengthening the independence of oversight bodies.

Keywords: public interest, administrative-legal mechanism, public administration, proportionality, administrative services, digitalization, deregulation, European integration, administrative discretion, rule of law.

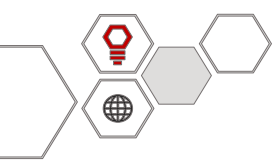
Постановка проблеми. Публічний інтерес у контексті державного управління традиційно розглядається як сукупність потреб суспільства, визнаних державою, задоволення яких відбувається засобами публічного управління і спрямоване на забезпечення прав і свобод громадян [6]. Від

державного інтересу (який часто ототожнюють із цілями самої владної вертикалі) та від приватного інтересу (потреб окремих осіб чи організацій) публічний інтерес відрізняється саме своєю суспільно-колективною природою. У площині адміністративного права забезпечення публічних інтересів розуміється як цілеспрямована діяльність органів влади, що охоплює гарантування, захист і реалізацію суспільних потреб шляхом створення належних правових умов та інструментів (нормативних, процедурних, інституційних).

Адміністративно-правовий механізм у зазначеному контексті становить системну категорію, тобто цілісну сукупність взаємопов'язаних норм, процедур, суб'єктів, засобів, гарантій і відповідальності, яка забезпечує функціонування і розвиток відповідних владних політик [7]. За висновком А.О. Зубко (2024), механізм впровадження адміністративної політики є «комплексним правовим явищем», де всі складові мають бути не лише взаємопов'язані, а й чітко процедурно врегульовані [7]. Водночас залишаються невирішеними питання чіткого доктринального визначення публічного інтересу, його відмежування від суміжних категорій, а також інтеграції окремих адміністративних інструментів у єдину системну модель, здатну забезпечити баланс публічних і приватних інтересів в умовах реформування державного управління та євроінтеграційних процесів.

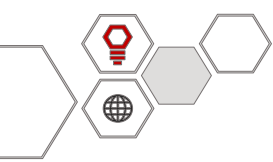
Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика адміністративно-правового забезпечення публічних інтересів перебуває у полі зору широкого кола вітчизняних дослідників. О.П. Дзісяк і Д.М. Шершеньков (2024) простежили еволюцію наукової думки щодо поняття «публічний інтерес», визначивши його як систему суспільних потреб, задоволення яких забезпечується органами публічної влади в межах їхньої компетенції, та підкресливши, що в публічно-правових відносинах публічний інтерес відіграє ключову роль, оскільки більшість таких відносин спрямована на задоволення потреб суспільства [6]. В.Д. Вдовиченко (2021) дослідив категорію публічного

інтересу у контексті визначення меж адміністративного розсуду, зазначивши, що «публічність» охоплює доступність і можливість участі громадян у житті держави, прозорість діяльності органів та громадський контроль за ними [5]. Дослідник наголошує: якщо публічний інтерес як межа застосування адміністративного розсуду не визначений законодавцем однозначно, виникає правова невизначеність і нестабільність законодавчої політики [5].

А.О. Зубко (2024) розглянув адміністративно-правові механізми в контексті впровадження адміністративної політики, обґрунтувавши, що механізм є комплексним правовим явищем, де всі складові мають бути не лише взаємопов'язані, а й процедурно врегульовані [7]. М. Бліхар (2021) проаналізувала адміністративно-правові засоби захисту публічного інтересу, визначивши місце та роль адміністративних інструментів у системі гарантування суспільних потреб [1]. Я. Берназюк (2021) у двох дослідженнях розглянув суб'єктів захисту суспільного (публічного) інтересу в адміністративному судочинстві [2], а також обґрунтував, що захист суспільного інтересу слугує критерієм допустимого обмеження конституційних прав та свобод особи [3].

І.В. Бойко (2022) дослідив євроінтеграційний зміст і значення Закону України «Про адміністративну процедуру», зазначивши, що зазначений закон упроваджує єдиний алгоритм розгляду адміністративних справ, встановлює чіткі правила взаємодії громадян і органів та формалізує пошук балансу між публічним і приватним інтересами у процедурному полі [4]. Б. Мельниченко (2022) здійснив систематизацію адміністративно-правових засобів захисту прав, свобод та інтересів приватних осіб у сфері публічного управління, визначивши типологію засобів та їхній взаємозв'язок із забезпеченням публічного інтересу [10]. Л.О. Сімонцева (2023) запропонувала інтегративний підхід до розуміння поняття та сутності захисту цивільних прав та інтересів органами публічної влади, обґрунтувавши необхідність комплексного погляду на взаємодію публічних і приватних правових інструментів [13].

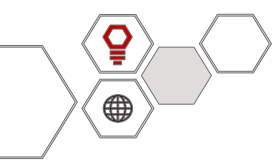

Т.Я. Назар, М.Я. Сидор, О.П. Куманська-Нор і Я.М. Лаврик (2024) дослідили публічний інтерес як об'єкт судового захисту органами публічної влади, визначивши особливості його процесуальної реалізації та роль судового контролю в системі гарантування суспільних потреб [12]. С.В. Сніжко розглянув роль адміністративних судів у забезпеченні публічних інтересів у правовідносинах із державою, акцентуючи увагу на інституційних засадах судового захисту [14]. О.П. Махмурова-Дишлюк (2024) проаналізувала адміністративно-правовий режим воєнного стану як комплексний інструмент публічного адміністрування, покликаний забезпечувати права, свободи й законні інтереси громадян в умовах російсько-української війни [9].

М.М. Кобилецький (2025) дослідив адміністративно-правову реалізацію прав і свобод людини і громадянина, визначивши сучасні механізми та проблеми їхнього практичного втілення [8]. Є.В. Михайловська і Ю.С. Баришок (2025) розглянули медіацію як альтернативний інструмент захисту прав приватних осіб у сфері публічного адміністрування [11]. А.В. Чуб (2021) у дисертаційному дослідженні розробив концепцію суб'єктивних публічних прав приватної особи в адміністративно-правовому аспекті, обґрунтувавши теоретичну модель взаємодії індивідуальних правових позицій із публічним інтересом [16].

Водночас аналіз наукових праць засвідчує, що невирішеними залишаються питання інтеграції окремих адміністративних інструментів у єдину системну модель забезпечення публічних інтересів, недостатньо розробленою є проблематика балансування публічних і приватних інтересів із урахуванням європейських стандартів пропорційності, а також потребують поглибленого дослідження виклики, пов'язані з цифровізацією, децентралізацією та євроінтеграційними процесами.

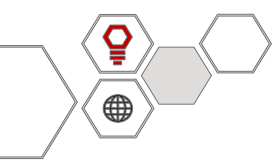
Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є комплексний аналіз адміністративно-правових механізмів забезпечення публічних інтересів у системі державного управління України, визначення

їхньої структури, функціональних типів та проблем балансування з приватними інтересами, а також обґрунтування перспективних напрямів удосконалення зазначених механізмів в умовах євроінтеграції та післявоєнної відбудови.

Виклад основного матеріалу. Поняття «публічний інтерес» має глибокі історичні корені, що сягають від римського *utilitas publica* (загального блага) до німецької доктрини *öffentliches Interesse*. Протягом історії наукової думки зміст зазначеної категорії трактували по-різному: як утилітаристську категорію (максимізація блага), як процедурний критерій (реалізація через визначений процес) або як інституційний показник (визначення відповідними органами). Сучасні дослідники вважають, що публічний інтерес виконує роль своєрідного компромісу між інтересами держави і громадянина [6]. Зокрема, О.П. Дзісяк і Д.М. Шершеньков (2024) підкреслюють, що публічний інтерес являє собою систему суспільних потреб, задоволення яких забезпечується органами публічної влади в межах їхньої компетенції [6]. Водночас єдиного підходу до визначення публічного інтересу не існує: у правовій практиці він може фіксуватися через цілі програм, завдання органів влади або судові прецеденти. Розбіжності у підходах віддзеркалюють ідеологічні впливи, що коливаються від соціальної утилітаристської традиції до індивідуалістичного підходу.

Правове регулювання публічного інтересу ускладнюється труднощами його визначення та відмежування від суміжних категорій. Під виглядом «публічного інтересу» державні органи подекуди обмежують права громадян без належних обґрунтувань. Як наголошується в судовій практиці Європейського суду з прав людини, будь-яке обмеження прав людини в ім'я публічного інтересу повинно відповідати «нагальній суспільній потребі» і бути пропорційним заявленій меті [17]. Відповідно, держава зобов'язана довести, що запроваджуваний захід є необхідним і не виходить за межі того, чого реально вимагає суспільна ситуація. Практика засвідчує випадки

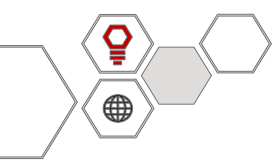

зловживання поняттям «публічний інтерес», коли воно використовується як суто формальна підстава для обмеження прав без реального обґрунтування, що породжує ризики свавілля. Натомість відсутність чіткої дефініції публічного інтересу у законодавстві призводить до невизначеності у діяльності органів влади і нестабільності правової політики [5].

У теорії права та конституційному дискурсі публічний інтерес розмежовується з державним та приватним. Державний інтерес часто асоціюють із цілями самої держави як суб'єкта влади, натомість суспільний (публічний) інтерес охоплює широкий спектр потреб громадян. Приватний інтерес пов'язаний з особистою вигодою чи потребою окремої особи. Узгодження публічного та приватного інтересів стало однією з основних доктринальних проблем: сучасні концепції зазвичай стверджують, що державна політика повинна забезпечувати баланс між зазначеними рівноважними початками задля уникнення переважання вузько-державних чи вузько-приватних пріоритетів [6; 17].

Визначивши категоріальний апарат, доцільно перейти до розгляду структури адміністративно-правового механізму забезпечення публічних інтересів. Зазначений механізм слід розглядати як єдину цілісність, а не як суму окремих інструментів. Згідно із системним підходом, механізм становить сукупність взаємопов'язаних елементів (норм, процедур, суб'єктів та інструментів), які спільно уможлиблюють реалізацію цілей державного управління. В українській науковій літературі підкреслено, що різноманітні адміністративно-правові механізми мають забезпечувати системний підхід до вирішення завдань: створення нормативних, технічних, процедурних та інших умов для розробки та прийняття ефективних політичних рішень; організацію їхнього виконання, контроль за здійсненням, оцінку результатів і коригування стратегій [7].

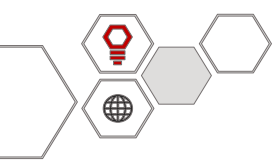
Механізм охоплює декілька структурних компонентів. Нормативний компонент включає законодавчі акти, підзаконні нормативи та

адміністративні стандарти, що визначають рамки і правила діяльності влади. Інституційний компонент об'єднує органи публічної влади (центральні виконавчі органи, місцеві адміністрації, незалежні регулятори, спеціальні публічні інституції), які формулюють і реалізують політику у певній сфері. Процедурний компонент охоплює адміністративні процедури (дозвільні, реєстраційні, контрольно-наглядові, оскаржувальні), що регламентують порядок взаємодії суб'єктів управління і громадян у процесі прийняття рішень. Інструментальний компонент об'єднує конкретні способи та форми реалізації функцій (адміністративні акти, договори, програми, планування, ліцензування, стандартизацію, інформаційні системи). Гарантійний компонент забезпечує контроль та захист, що надають підзвітність і підтримують законність (адміністративне оскарження, судовий контроль, дисциплінарна та кримінальна відповідальність посадовців, участь громадськості, громадський моніторинг) [7; 1].

За висновком А.О. Зубко (2024), для функціонування механізму обов'язковою є координація усіх складових: компоненти не тільки мають бути взаємопов'язані між собою, а й процедурно врегульовані [7]. Якщо якийсь елемент бракує або функціонує неналежним чином, весь механізм втрачає ефективність. У теоретичних підходах часто виділяють типологію адміністративно-правових механізмів за функціональним призначенням: регулятивні (встановлюють правила поведінки учасників ринку чи громадян), охоронні (заходи примусу і санкції), забезпечувальні (фінансові субсидії, соціальні гарантії) та сервісні (надання послуг громадянам). Взаємодія між компонентами та типами механізмів утворює єдиний механізм публічного управління.

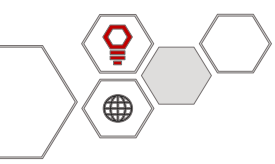
Описана інституційна архітектура становить організаційну рамку, проте практична реалізація гарантування публічних інтересів відбувається через конкретні адміністративні інструменти. Дозвільно-ліцензійний механізм дає змогу державі обмежувати доступ до небезпечних чи надзвичайно важливих

для суспільства сфер діяльності шляхом ліцензування. З одного боку, таке регулювання забезпечує громадську безпеку та якість послуг; з іншого боку, підвищує ризик надмірного адміністративного тиску. Ліцензії поширюються на медичну практику, енергетику, будівництво тощо. Реформи дерегуляції, впроваджені в Україні після 2020 року (мораторій на перевірки бізнесу, спрощення системи ліцензування), породжують дилему: чи не призведе часткове скасування ліцензій до зниження стандартів безпеки, чи навпаки сприятиме підприємницькій свободі. Аналіз показує, що ефективний механізм полягає у гнучкому балансі, за якого допустимість діяльності визначається рівнем ризику та реакцією на порушення.

Контрольно-наглядовий механізм покликаний забезпечувати дотримання законодавства всіма суб'єктами, проте в Україні він зазнає істотного реформування. До початку повномасштабної війни було ухвалено закон про дерегуляцію та низку постанов, що обмежували перевірки, а мораторій на інспекції бізнесу звузив повноваження контролюючих органів задля підвищення інвестиційної привабливості. Водночас умови воєнного стану вимагають нових підходів, зокрема посилення контролю за оборонними підприємствами та критично важливими об'єктами. Згідно з висновком OECD/SIGMA (2024), держава повинна знаходити баланс між дерегуляцією і захистом суспільних інтересів, оновлюючи практики нагляду з урахуванням ризик-орієнтованого підходу [19].

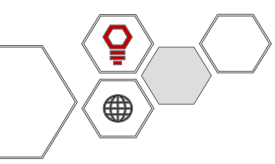
Механізм надання адміністративних послуг набуває дедалі більшого значення у контексті переходу до «сервісної моделі» публічної адміністрації, за якої держава забезпечує публічний інтерес через зручність і доступність послуг. Центри надання адміністративних послуг та електронні портали (зокрема Дія) істотно спростили процедури взаємодії громадян із державою. Огляд SIGMA 2024 засвідчує, що Україна здійснила значний прорив у цифровізації державних послуг: впроваджено всі ключові елементи е-уряду, суттєво зріс рівень електронної взаємодії [19]. Цифрові сервіси підвищують

прозорість та доступність адміністрації, зменшуючи корупційний фактор та прискорюючи обслуговування громадян. Однак разом із перевагами виникають нові виклики: цифрова нерівність (не всі громадяни мають рівний доступ до інтернету та відповідні навички) та ризики безпеки (збереження даних, кіберзагрози). Єврокомісія та OECD акцентують увагу на тому, що цифрова трансформація повинна супроводжуватися заходами із захисту приватності й підвищення цифрової грамотності населення [19; 18].

Механізм адміністративного примусу передбачає заходи для попередження або припинення порушень публічного інтересу (штрафні санкції, адміністративне затримання, примусове виселення у житлових спорах тощо). Захищаючи суспільство від дій, що загрожують безпеці чи порядку, зазначений механізм водночас вимагає суворого дотримання принципів пропорційності і законності. Як показують європейські стандарти, захід примусу має бути придатним і необхідним для досягнення мети та не порушувати надмірно права особи [17]. У практиці українських органів спостерігається або надмірна суворість (невиправдано великі штрафи), або навпаки формальний підхід до припинення порушень. Слабкою ланкою залишається і контроль за суб'єктами, які здійснюють примус: нерідко він перебуває поза ефективним наглядом та прозорістю.

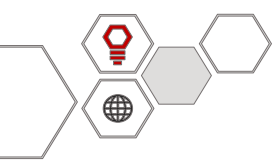
Довгострокові пріоритети публічних інтересів (економічний розвиток, екологія, енергобезпека тощо) визначає державне стратегічне планування. Програми розвитку, концепції і державні стратегії задають напрями реалізації публічних цілей; наприклад, національні стратегії децентралізації чи цифровізації відображають узгоджений публічний інтерес у підвищенні ефективності управління. Аналітичне забезпечення управлінських рішень, зокрема через регуляторний аналіз впливу (RIA) майбутніх нормативно-правових актів, має стати невід'ємною частиною процесу стратегічного планування. Наразі RIA в Україні залишається дещо урізаним інструментом: як констатує SIGMA, його застосування поширюється лише на акти, що

впливають на бізнес, а в 2022 р. встановлено виняток для норм, які імплементують положення ЄС [19]. Водночас повноцінний RIA здатен стати засобом ідентифікації потенційного впливу регулювання на публічний інтерес, зокрема для розрахунку соціальних наслідків та оцінки збалансованості різних груп інтересів.

Описані механізми функціонують у просторі постійного напруження між публічними та приватними інтересами, тому ключовим завданням залишається пошук рівноваги між ними. Європейський підхід до зазначеного питання виражено через доктрину пропорційності: будь-яке обмеження приватного права має бути придатним, необхідним і пропорційним поставленій суспільній меті. У практиці ЄСПЛ такий підхід формалізовано через критерії нагальної суспільної потреби та пропорційності законній меті [17]. Аналогічні вимоги передбачено у конституціях низки європейських країн: у Німеччині діє концепція *Verhältnismäßigkeit*, зосереджена на детальному обґрунтуванні необхідності обмежень; у Франції класичне систематичне зіставлення вигод і витрат (*bilan coûts-avantages*) частково замінено конституційним закріпленням пропорційності; у Великій Британії застосовується стандартизований тест розсудливості *Wednesbury reasonableness*, за яким рішення органу визнається протиправним, якщо воно є явно нераціональним.

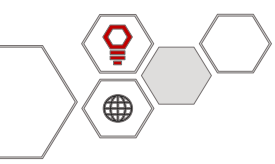
В адміністративному праві України засобами врівноваження слугують адміністративне оскарження та судовий контроль рішень влади. Повідомлення про проекти регуляторних актів, громадські слухання і незалежні експертизи також покликані враховувати позиції різних зацікавлених сторін. Як підкреслює В.Д. Вдовиченко (2021), «публічність» охоплює доступність та можливість участі громадян у житті держави, прозорість діяльності органів та громадський контроль за ними [5]. Проте на практиці механізми громадської участі часто залишаються декларативними: формальні консультації проводяться, але не впливають на підсумкові рішення. Слабкість незалежних

регуляторів і недостатня прозорість регуляторного процесу також ослаблюють захист приватних інтересів. Відсутність чітких критеріїв пропорційності в українському законодавстві призводить до того, що органи влади або суди при оскарженні оцінюють пропорційність суб'єктивно, без єдиної методики [5].

Окрему зону ризику становлять дискреційні повноваження. Коли виконавчий орган самостійно визначає зміст публічного інтересу у конкретній ситуації, існує загроза підміни суспільних потреб приватними або відомчими, що створює можливість корупційних зловживань. Визнання зазначеного ризику спонукає західне законодавство передбачати чіткі межі та підконтрольність дискреції (процедури обґрунтованого рішення, аудит використання владних повноважень тощо). Жодне рішення не може необґрунтовано ігнорувати права окремих осіб, навіть якщо декларується «суспільний інтерес». Дієві системи балансування вимагають сильних судів та інститутів громадянського суспільства, здатних порушити питання захисту приватних інтересів [14; 2].

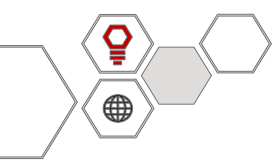
Звертаючись до сучасного стану і перспектив забезпечення публічних інтересів в Україні, слід зазначити, що воєнний стан розширив підстави для обмеження прав на користь загального інтересу: запроваджено реквізицію майна, обмеження пересування та примусову мобілізацію. За висновком А. Статсенка (2025), такі широкі обмеження фундаментальних прав ризикують підірвати баланс між національною безпекою та правами людини [15]. О.П. Махмурова-Дишлюк (2024) підкреслює, що адміністративно-правовий режим воєнного стану є комплексним інструментом публічного адміністрування, який повинен забезпечувати права й законні інтереси громадян навіть в екстремальних умовах [9]. Практика ЄСПЛ вимагає, щоб навіть у воєнний час обмеження були пропорційними [17]. Постає ризик «нормалізації» тимчасових заходів після закінчення бойових дій, тому Україна повинна ретельно документувати і обґрунтовувати кожне обмеження для подальшого відновлення верховенства права.

Органи місцевого самоврядування набули ширших повноважень щодо забезпечення публічних інтересів на своїх територіях завдяки децентралізації та адміністративній реформі 2014–2025 рр. OECD рекомендує залучати усі рівні влади до процесу відбудови та ухвалення рішень, щоб урахувати місцеві потреби [18]. Зазначений підхід відповідає принципам належного урядування: згідно з SIGMA, для успішної євроінтеграції Україна має забезпечити спроможні, підзвітні й ефективні публічні інституції, впроваджуючи міжнародні принципи публічного адміністрування [19].

Механізми забезпечення публічних інтересів продовжують трансформуватися під впливом цифровізації влади, особливо через платформу Дія та електронні сервіси. Електронні адміністративні послуги значно скорочують можливості для бюрократичних затримок і корупції, підвищують доступність інформації про порядок надання послуг [19]. Водночас перехід до онлайн-платформ ставить перед державою завдання гарантувати кібербезпеку критичних систем, захищати персональні дані громадян і мінімізувати розрив у цифровій грамотності.

Євроінтеграційний вектор розвитку адміністративного права безпосередньо впливає на механізми забезпечення публічних інтересів. Прийняття у 2022 р. Закону «Про адміністративну процедуру» наблизило національне законодавство до європейських стандартів адміністративної юстиції. І.В. Бойко (2022) зазначає, що зазначений закон упроваджує єдиний алгоритм розгляду адміністративних справ, встановлює чіткі правила взаємодії громадян і органів, що відповідає принципам належного адміністрування ЄС [4]. Впроваджено механізми чіткого обґрунтування рішень та алгоритми відновлення прав громадян (відкликання актів, визнання їх недійсними). Закон також формалізує пошук балансу між публічним і приватним інтересами у процедурному полі [4]. Проте практична реалізація положень (зокрема, забезпечення можливості оскарження електронних рішень, інтеграція RIA в нову процедуру) ще потребує доопрацювання.

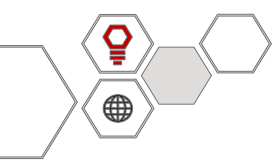

SIGMA констатує, що аналіз регуляторного впливу в Україні наразі охоплює вузьке коло актів і потребує розширення та підвищення якості [19]. У перспективі варто забезпечити обов'язковість RIA для більшості адміністративних регулювань, особливо тих, що зачіпають права громадян, задля ідентифікації наслідків для публічного інтересу.

Висновки. Отже, оптимальна модель адміністративно-правового забезпечення публічних інтересів в Україні має будуватися на принципах системного підходу та європейських стандартах. Чітка кодифікація процедури прийняття рішень, розпочата Законом 2022 р. «Про адміністративну процедуру», забезпечить прозорість і передбачуваність адміністративної діяльності.

Незалежність регуляторів та контрольних органів потребує зміцнення задля мінімізації впливу приватних груп на процес визначення публічного інтересу. Інституціоналізація регуляторного аналізу впливу (RIA) єдиним підходом дасть змогу виявляти ризики для суспільних інтересів до прийняття нормативних актів. Цифровізація і надалі має слугувати інструментом реалізації громадського інтересу через зниження корупції та збільшення відкритості влади, при цьому держава повинна інвестувати у кібербезпеку та цифрову просвіту громадян.

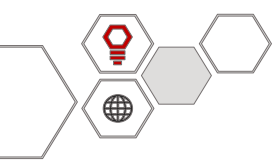
В умовах євроінтеграції та післявоєнної відбудови адміністрування слід розвивати на основі принципів державного управління ЄС (підзвітності, ефективності, верховенства права, участі громадськості). Особливого значення набуває забезпечення пропорційності обмежень прав у воєнний та перехідний період, ретельне документування кожного обмеження та поступове повернення до стандартного режиму захисту прав. Комплекс таких кроків дозволить вибудувати систему, де адміністративно-правовий механізм діятиме як гармонійний організм, здатний ефективно захищати і реалізовувати публічний інтерес в умовах сучасних викликів.

Перспективи подальших досліджень пов'язані із поглибленим аналізом ефективності впровадження Закону «Про адміністративну процедуру», розробкою методики оцінювання пропорційності обмежень прав в адміністративній практиці, а також дослідженням впливу цифрової трансформації на механізми громадського контролю та участі.

Список використаних джерел

1. Бліхар М. Адміністративно-правові засоби захисту публічного інтересу. *Юридичний вісник*. 2021. № 3. С. 41–48. URL: http://yurvisnyk.in.ua/v3_2021/3_2021.pdf#page=41
2. Берназюк Я. Суб'єкти захисту суспільного (публічного) інтересу в адміністративному судочинстві. *Слово національної школи суддів України*. 2021. № 4(37). С. 85–96. URL: <https://constitutionalist.com.ua/wp-content/uploads/2022/08/111.pdf>
3. Берназюк Я. Захист суспільного (публічного) інтересу як критерій обмеження конституційних прав та свобод особи. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2021. № 68. С. 124–130. URL: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/download/253957/251218>
4. Бойко І.В. Євроінтеграційний зміст і значення Закону України «Про адміністративну процедуру». *Південноукраїнський правничий часопис*. 2022. № 4. С. 190–197. DOI: <https://doi.org/10.32850/sulj.2022.4.1.29>. URL: https://adminprocedure.org.ua/assets/docs/Boiko_Yevrointehratsiinyi_zmist_i_znachennia_ZAP.pdf
5. Вдовиченко В.Д. Категорія «публічний інтерес» при визначенні меж адміністративного розсуду. *Ehrlich's Journal*. 2021. № 5. С. 30–39. URL: <https://journals.chnu.chernivtsi.ua/index.php/Ehrlich/article/download/30/20>
6. Дзісяк О.П., Шершеньков Д.М. Розвиток наукової думки щодо поняття «публічний інтерес». *Legal Bulletin*. 2024. С. 46–51. URL: <https://lbku.krok.edu.ua/index.php/legal-bulletin/article/download/473/412>

7. Зубко А.О. Адміністративно-правові механізми в контексті впровадження адміністративної політики України: проблематика теоретичного дискурсу. *Юридичний вісник (Law & State Journal)*. 2024. № 3. URL: http://www.lsej.org.ua/3_2024/71.pdf

8. Кобилецький М.М. Адміністративно-правова реалізація прав і свобод людини і громадянина. *Академічні візії*. 2025. № 41. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/download/2138/2009>

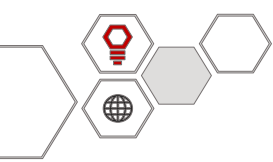
9. Махмурова-Дишлюк О.П. Адміністративно-правовий режим воєнного стану як комплексний інструмент публічного адміністрування забезпечення прав, свобод і законних інтересів громадян та прав і законних інтересів фізичних осіб в умовах російсько-української війни. *Київський часопис права*. 2024. № 1. С. 185–190. URL: <https://kyivchasprava.kneu.in.ua/index.php/kyivchasprava/article/download/421/407>

10. Мельниченко Б. Адміністративно-правові засоби захисту прав, свобод та інтересів приватних осіб у сфері публічного управління. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Юридичні науки*. 2022. № 2(34). С. 64–69.

11. Михайловська Є.В., Баришок Ю.С. Медіація як інструмент захисту прав приватних осіб у сфері публічного адміністрування. 2025. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstreams/8dd6ff97-5730-4d4d-8838-49a9ce86f5f4/download>

12. Назар Т.Я., Сидор М.Я., Куманська-Нор О.П., Лаврик Я.М. Публічний інтерес як об'єкт судового захисту органами публічної влади. *Академічні візії*. 2024. № 37. URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/download/1646/1531>

13. Сімонцева Л.О. Поняття та сутність захисту цивільних прав та інтересів органами публічної влади: інтегративний підхід. *Таврійський науковий вісник. Серія: Публічне управління та адміністрування*. 2023. № 2. С.

26–31.

URL:

<http://www.journals.ksauniv.ks.ua/index.php/public/article/download/347/320/653>

14. Сніжко С.В. Роль адміністративних судів у забезпеченні публічних інтересів у правовідносинах із державою. URL:

<https://www.researchgate.net/profile/Anna-Politova-2/publication/391291369>

15. Статсенко А. Обмеження прав людини під час воєнного стану в Україні: правові рамки та проблема необмеженої мобілізації. Збірка «Права людини та демократія». Харків, 2025. С. 1–6. DOI:

<https://doi.org/10.2139/ssrn.5341382>. URL:

https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=5341382

16. Чуб А.В. Концепція суб'єктивних публічних прав приватної особи: адміністративно-правовий аспект : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07. Запоріжжя, 2021. URL:

https://phd.znu.edu.ua/page/aref/08_2021/chub_avtoreferat.pdf

17. European Court of Human Rights. ECHR Toolkit for professionals – Articles 8–11. Council of Europe, 2014. URL: <https://www.coe.int/en/web/echr-toolkit/les-articles-8-a-11>

18. OECD. Public Governance in Ukraine: Implications of Russia's War. OECD Publishing, Paris, 2022. URL: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2022/07/public-governance-in-ukraine_7a1de7cf/c8cbf0f4-en.pdf

19. OECD/SIGMA. Public Administration in Ukraine: SIGMA Monitoring Report. OECD, Paris, 2024. URL: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2024/02/public-administration-in-ukraine_27a46a58/078d08d4-en.pdf